

60
JAAR

Maandschrift voor

Bijenteelt

VERSCHIJNT MAANDELIJKS - 59e JAARGANG - NUMMER 10 - OKTOBER 1957

HONINGBOKALEN HONINGFLAcons HONINGBUSSEN

Honingbokalen, inhoud 450 gram, het Nederlandse honingglas met inscriptie „Zuivere Nederlandse Bijenhoning” en ons verenigingsmerk in het glas aangebracht, met deksel	f 0,26
Pondsflacon, met deksel, karton en perkamentinlage	„ 0,17
Halfpondsflacon, als boven	„ 0,14
Monsterpotjes, 50 gram	„ 0,07
Schroefdeksel voor pondsflacon, per 100	„ 3,50
Kartoninlage voor deksel van pondsflacon, per 100	„ 0,80
Perkamentinlage voor idem, per 100	„ 0,50
50 ponds honingemmer, met 2 handvatten	„ 3,50
25 ponds honingemmer, aangesoldeerd hengel	„ 2,10
10 ponds honingemmer, hengel aan draagband	„ 1,25
5 ponds honingemmertje, uitvoering als 10 ponds	„ 0,90
Doosje met helder cellofaan voor raathoning	„ 0,13

ETIKETTEN

Honingetiketten, blauw, per 100	„ 1,50
Honingetiketten, kleurendruk, per 100	„ 1,50
Sluitetiketten met rondjes, per 100	„ 1,—
Honingetiketten voor honingbokalen, per 100	„ 1,60
Porcelainen honingpotje (korfmodel)	„ 2,—

Wij zenden U gratis monsters van honingetiketten.

HONINGRECLAMEMATERIAAL

Enveloppen, aan de achterzijde bedrukt met een pakkende honingreclame. Imkers en afdelingsbesturen, gebruikt deze enveloppen voor uw correspondentie, per 100	„ 1,45
---	--------

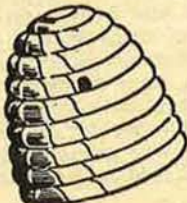
Voor uw oude raten en wasafval betalen wij de hoogste prijs !

Wij zenden U gaarne onze geïllustreerde prijscourant en
beitsen en schilderen van bijenkasten, het inzetten van kunstraat, het kolonieset
zijn gebruik, en een overzicht van de Aalster Bedrijfsmethode gratis en franco toe.

Al onze prijzen zijn vrijblijvend

Tel. 2863

Giro 823276

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

Honing voor H.M. de Koningin

De honing, die wij elk jaar onze Vorstin aanbieden, is dit jaar door de jury van de Nationale Honingtentoonstelling uitgezocht uit de inzendingen van de volgende imkers:

Afdeling Heerlen.

Dr. R. H. Barnes, Engeland;
C. G. de Groot, Hazerswoude;
G. Hietkamp, Apeldoorn;
Alf. van Hoof, Heer;
C. Pater, Bunnik;
Mevrouw C. Pater-Oskam, Bunnik;
H. Pater, Bunnik;
J. Witteveen, Ugchelen.

Onderstaande foto geeft een beeld van de fraaie verpakking, waarvoor de afdeling Rotterdam had gezorgd.

Namens H. M. de Koningin, die niet aanwezig kon zijn, werd de honing in ontvangst genomen door Mr. A. J. van der Hoeven, die zich uitvoerig over imkers, bijen en honing liet inlichten, omdat H. M. naar aanleiding van dit zeer gewaardeerde geschenk daarnaar zeker zou informeren.

TELEGRAMMEN

AAN H.M. DE KONINGIN.

De Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland, bijeen op haar 28ste Imkersdag te Rotterdam ter herdenking van haar 60-jarig bestaan, betuigt Uwe Majesteit haar gevoelens van aanhankelijkheid en trouw. Zij veroorlooft zich Uwe Majesteit enige bekroonde inzendingen van haar Nationale Honingtentoonstelling per eigen koerier aan te bieden.

ANTWOORD VAN H.M. DE KONINGIN.

Gevolg gevende aan Hare Majesteits opdracht breng ik de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland, ter gelegenheid van haar 60-jarig bestaan te Rotterdam bijeen, Haar vriendelijke dank over voor de gevoelens als schrijft u. *ANGES*
Chef Militaire Huis.

GRAM VAN DE AMERIKAANSE IMKERS.

Gelukwensen op uw zestigste verjaardag van de bijenhouders van de Verenigde Staten en van een bijzonder bewonderaar van de Nederlandse bijenhouders en bijenteelt.

JAMES I. HAMBLETON,
U.S. Department of Agriculture.

ANTWOORDTELEGRAM.

Dank voor uw vriendelijke woorden en goede wensen aan de Nederlandse imkers en wederkerig beste wensen voor u.

VAN RAPPARD.

van Horen en Zien

ROTTERDAM

Nu moet ik in kort bestek over je schrijven, Rotterdam, doch ik zou wel uren door kunnen gaan je lof te bezingen, machtige, mij altijd fascinerende stad, want ik heb je lief als geen andere stad.

Hoewel zelf geen Rotterdammer zijnde, bezoek ik je bijna iedere week om mij geestelijk te bedrinken aan je bijna volkomen schoonheid, die zich voor mij openbaart in werkdrijf en energie, waar de bouwwerken, de havens, de scheepvaart, handel en industrie van getuigen.

Geen wonder dat wij met grote verwachtingen naar de Imkersdag Rotterdam togen, want organiseren kunnen de Rotterdammers, dat staat vast, dus zal het wel in orde zijn. Welnu, het was in orde.

We begonnen wel een half uur te laat, er werd wel wat lang door de algemeen voorzitter gesproken, doch zijn steekspel met mr. Klaasesz, de Commissaris van de Koningin, was geestig en interessant. Ach, je bent nu eenmaal ridder of je bent het niet en onttrek je nu maar eens aan dit feodale genoegen als de lust ertoe in je bloed zit.

Haast ontroerend vond ik dat een jonge imker, de 22-jarige H. Pater uit Bunnik, de hoofdprijs van de honinginzendingen verwierf. Zeker, het is mooi dat we zo veel oude, krasse imkers hebben. Zijn ze lang lid en 80 jaar geweest, dan moeten zij zich even den volke tonen en een compliment van de voorzitter in ontvangst nemen. Zeker wel verdiend.

Met alle eerbied en respect voor de oude getrouwen, wij willen en kunnen hen niet missen, doch de toekomst, het voortbestaan van onze vereniging, ligt in handen van de jongeren. Daarom, naast hulde aan onze nestors, ook de handen op elkaar voor onze jonge imkers onder aanvoering van de jonge Henk Pater. Hulde aan de jonge honingkoekenbaksters uit Heerlen. Zet 'm op, jonge jeugd!

In de hal van het stadhuis was het nog al lang wachten. Ook in de burgerzaal was het lange staan voor velen erg vermoeiend. Overigens droeg de burgemeester een keurig jacquet en een mooie ambtsketen.

's Burgemeesters toespraak moet goed geweest zijn, maar zij sloeg ons niet aan, wij waren moe en het was warm achter de potdichte ramen. Zelfs de geestige dankrede van onze voorzitter vermocht ons niet op te frissen.

Na afloop kregen wij aan de buffetten thee. Het was ook weer een staande consumptie. Toch zouden we het bezoek aan het Rotterdamse stadhuis niet gaarne gemist hebben.

Het is een imposant bouwwerk met kostbare marmeren kolommen en prachtige schilderijen. In de grote hal heeft het beeld „sterker door strijd”, het devies van Rotterdam, ons sterk getroffen.

Maar de bekroning van de dag was de boottocht. De afdeling Rotterdam serveerde het beste het beste.

Na New York de grootste haven van de wereld.

Op de grote salonboot Erasmus — er waren drie boten — hebben wij allen zeer genoten. Toen ging ons hart ten volle open. Wij voeren in de havens van Rotterdam, de poort van Europa. Wij zagen de schepen en vlaggen van alle landen ter wereld. De wereld ging voor ons open. Geen wonder dat de Rotterdammers zo trots zijn op hun pronkjuwelen, hun havens.

Wij, allen Nederlanders, juichen met hen mee. Terecht zei onze voorzitter, ridder van Rappard, in zijn slotwoord, dat de dag, en vooral de boottocht, veel te kort was geweest. Zo is het. Het mooie duurt altijd te kort. Alle dank en hulde, Rotterdam. Zeer geslaagd. ♦

VAN MAAND TOT MAAND

Als u dit Groentje ontvangt, moeten de volken hun wintervoer in de raten hebben opgeborgen. Zelfs de heide-imkers zullen dat wel hebben klaargespeeld, want de heide bloeide vroeg, maar was ook vroeg uitgebloeid dit jaar.

Mag ik u even een vraag stellen: Hebben uw volken voldoende voer tot april 1958?

Het is voor de imker erg onplezierig en voor de bijen erg nadelig als je in het voorjaar, bij volkomen ongeschikt weer vaak, aan je volken moet prutsen om ze van de hongerdood te redden. Borstplaat is voor de kinderen, straks, met Sinterklaas, maar het is geen voer voor bijen.

Vroeger legden de imkers graag een warme winterbedekking op de volken als het voeren afgelopen was. Daar komen we hoe langer hoe meer van terug. Hoe meer vocht er kan verdampen, hoe liever het ons is. Mensen mogen in de winter een warme jas nodig hebben, de bijen niet. Die trekken we pas een warme jas aan in het voorjaar, in februari, als er weer broed in de kasten zit.

Vroeger verkleinden we in de winter ook altijd de vlieggaten. Maar we zijn langzamerhand tot de overtuiging gekomen dat dat de ventilatie bemoeilijkt en het schimmelen van de raten bevordert. Wie dus tijdens het voeren de vlieggaten verkleind heeft om roverij te voorkomen kan ze nu beter weer helemaal openzetten.

Pas in november bevestigen we er een strookje koninginerooster voor om muizen te weren. In oktober vliegen de bijen daarvoor nog te druk. Ze halen nog stuifmeel en de kostbare klompjes, die aan het koninginerooster worden afgestreken komen niet terecht waar we ze zo graag willen hebben: in de raten.

Binnen in de kasten bereiden de bijen zich voor op de komende winter. Het laatste voedsel wordt verzegeld.

De koningin staakt het leggen van eitjes geheel en het laatste broed loopt langzamerhand uit. Als er geen broed meer te verzorgen is, daalt de temperatuur van het volk een heel stuk, zo tot ongeveer 15 à 20 ° C.

De imker heeft het nu gemakkelijk. Hij kan rustig zijn voerapparaten schoonmaken en opbergen, lege kasten en kastjes opknappen en verven of beitsen, oude raten uit de ramen snijden en met alle wasafval naar het Bijenhuis sturen en verder alles klaar maken voor de volgende lente.

Niet alleen aan de kasten en de gereedschappen valt wat op te knap-

pen, dikwijls heeft de imker dat ook wel nodig, hard nodig soms.

Hebt u een bedrijfsmethode die u goed bevalt? Wel, dan is er geen reden om te veranderen. Maar hebt u tot nu toe zo maar wat te hooi en te gras geïmkert of een methode toegepast die u niet bevredigt? Bestudeer dan de komende winter eens de Aalster Bedrijfsmethode. Een beschrijving met 100 foto's is bij het Bijenhuis nog te krijgen voor f 1,50.

Vraag uw bestuur om er eens een afdelingsvergadering aan te wijden. Deze methode heeft namelijk al heel veel imkers de vaste lijn bij hun werk gegeven, die ze nodig hebben. Van alle kanten horen we steeds weer dat de volgens deze methode behandelde volken belangrijk hogere opbrengsten geven. En wat meer honing kunnen we toch best gebruiken, nu de suiker al weer duurder geworden is?

Overigens blijkt uit de cijfers van ir. Momms in het vorige Groentje, dat er zelfs bij die hoge suikerprijs nog wel iets overschiet voor de imker. Maar, dan moet hij ook doelbewust imkeren. Moeilijk is dat helemaal niet. Het is zelfs veel gemakkelijker dan zo maar wat met de bijen te prutsen. Er is geen enkele bedrijfsmethode, die zo uitvoerig beschreven is als de Aalster methode. Je weet precies wat je moet doen en wanneer je het moet doen. Daardoor kun je per volk met 10 werkuren per jaar zeker volstaan. En de honingooft is zeker, als er honing te halen is, heb je honing.

Natuurlijk hebben we wel eens een minder goed of een slecht jaar. Maar 1955 en 1957 waren best. De jammerklachten over de bijenhouderij die ten gronde gaat, komen dan ook bijna steeds van de imkers, die hun bijen maar laten tuinen.

Ze reizen niet, want . . . het reizen is zo duur. Wel, als je goed imkert en je volken naar het koolzaad brengt, kan je doorgaans al rekenen op een oogst van minstens 20 pond per volk. Want koolzaad is een erg zekere dracht.

Als je van die 20 pond honing de reiskosten en de suiker betaalt, blijft er zelfs voor de imker nog wel iets over.

Wat hij in zomer en herfst nog oogst is al meer dan zuivere winst. Ja, maar . . . de kunstraat! Als je alle wasafval zorgvuldig verzamelt en de zaak niet door de wasmotten laat opvreten maar het tijdig naar het Bijenhuis stuurt, krijg je er meer geld voor dan de kunstraat, die je nodig hebt, kost.

Als je goed imkert, zei ik. Dat wil zeggen dat je met sterke volken

naar de voorjaarsdracht gaat. Veel te vaak zien we nog bij de voorjaarsdracht van één imker 20 volken staan, die hem, laten we zeggen, 20 rijksdaalders aan vracht kosten. En die bovendien niets opbrengen. Dan zijn de jammerklachten niet van de lucht. Maar, als die imker zijn volken voor de voorjaarsdracht 2 aan 2 had samengevoegd, was hij maar 10 rijksdaalders kwijt geweest aan vracht. En de honing, die hij geoogst had, had heel wat meer opgebracht dan die 10 rijksdaalders.

„Ja, maar mijn oude leermeester . . .” Alles goed en wel, er is haast geen bedrijf dat nog op dezelfde voet gevoerd kan worden als onze oude leermeesters dat deden. En in de imkerij zijn de tijden voorgoed voorbij dat we ons in het voorjaar glimlachend over het volk kunnen buigen met de „hoopvolle” gedachte: „die wordt nog wel goed voor de zomer”. Ook de tijd waarin we in de zomer van een volk konden zeggen „die wordt nog wel goed voor de heide” ligt ver achter ons.

Wie in het voorjaar van 20 volken 10 durft te maken of desnoods 7, krijgt geld in het laadje, wie met zijn 20 volken blijft doorsukkelen moet er geld bijleggen en met zijn gejammer „dat er geld bij moet” schrikt hij bovendien nog anderen af.

Als je van 20 op 7 moet komen, waren je volken natuurlijk niet je dat. Maar als je nu, in oktober 1957, weer zo'n volkje hebt ingewinterd dat straks als een schraal, armetierig handje vol bijen naar de lentehemel staat te kijken — als het de lente haalt! — wel, dan heb je niet alleen je dure bijensuiker weggegooid, maar ook je voorjaarsdracht al bij voorbaat verspeeld.

Omschakelen, vrienden! Fris en open de nieuwe omstandigheden bekijken en ons op die nieuwe omstandigheden instellen. Alleen sterke volken inwinteren en er niet tegenop zien om in het voorjaar het aantal volken desnoods te halveren. Dertig jaar geleden leerde dr. Minderhoud ons al dat het een klein kunstje is om in de zomer het aantal volken weer te **vermeerderen**. Maar **verminder** dan ook altijd het aantal volken als er voordeel in schuilt. De suiker is te duur om hem weg te gooien aan prutsvolkjes, die niets opleveren, en de vervoerkosten zijn waarachtig te hoog om ze weg te gooien aan prutsvolkjes die zelfs nog geen overschot zouden halen als het honing regende. Denk hier in de komende winter eens over na als je rustig achter de warme kachel zit en besluit dan om het in 1958 goed te doen. Niet alleen besluiten, maar ook **doen**!

Plv.

INWINTEREN

door

G. KRAMER

Kloosterburen

Als zo ongeveer half augustus het weer het toelaat, ga ik de volken nazien op moerechtheid, of ze sterk genoeg zijn voor de overwintering enz. Het vlieggebied wordt op de kleinste stand gezet en dan komt de honingkamer, die eerst boven was, op de bodemplank te staan, met alle raten en bijen, die ze bevat. Daar bovenop komt de broedbak te staan en daarop de voerbak (model Broeder Adam). Het beetje honing dat nog in de honingkamer is, wordt door de bijen naar boven gebracht en dat stimuleert het broeden nog weer een beetje. Dan worden eind-september begin-oktober de volken opgevoerd met 7 tot 10 kg suiker. Dat voeren is met een voerbak van het model Broeder Adam in een keer of 3 à 4 gebeurd, om de twee dagen een bak vol. Van beschimmelde raten in de honingkamer, die nu onder staat, heb ik nooit last gehad. Begin november ga ik dan de bijen voor de winter inpakken.

Foto 1. Het gat, waardoor de bijen het voer kunnen bereiken, wordt met een propje gras losjes dichtgestopt. De voerbak wordt gevuld met haver- of tarwekaf. Ander vulmateriaal kan ook wel, maar ik gebruik altijd kaf. Het deksel, dat bij de voerbak hoort, wordt er op gelegd.

Foto 2. De kast wordt omkleed met een daarvoor op maat gesneden stuk rubberoid. Het wordt voor en achter met latjes met twee spijkertjes vastgespijkerd.

Foto 3. Het dak van de kast komt ook over het rubberoid heen en daarover wordt weer een stuk rubberoid gevouwen van 1 m² groot.

Foto 4. Het bovenste stuk rubberoid van 1 m² wordt met een touw bij elkaar gebonden en weer aan de voor- en achterlatjes vastgemaakt, anders wil dat bovenste stuk nog wel eens weggwaaien.

Foto 5. Zo ziet de stand er van november tot april of mei uit. De foto is niet zo goed geworden als de andere, maar dat komt doordat het weer toen niet zo mooi was. Deze manier van overwinteren pas ik reeds sedert 1947 toe en het voldoet mij heel goed. Als ik nog eens een mislukking heb, dan is het meestal doordat de moeder niet goed is of doodgegaan is.

BESCHIEDEN HULDE

Wij zijn de laatste tijd druk aan het huldigen geweest in verband met ons 60-jarig jubileum. Dat hoort er bij. De mensen die ons Groentje maken zijn aan die hulde ontsnapt. Tenminste dat dachten ze.

Schrik maar niet, vrienden, ik doe het erg bescheiden.

In de eerste plaats hulde aan alle medewerksters en medewerkers die door hun bijdragen het Groentje hebben gemaakt — en elke maand opnieuw maken — tot wat het nu is.

Hulde aan de Commissie van Redactie voor alles wat ze, in het verborgen, doet om ons blad steeds weer fris en aantrekkelijk te maken. Hulde ook aan de drukker voor zijn zorg en toewijding. En dank voor de mooie omslag van ons jubileumnummer, een passend jubileumgeschenk!

Hulde aan de heren Greve en Hachmang. Met het weinige geld dat we hebben moeten ze elke maand weer wonderen doen om het mijnheer Van der Sande naar de zin te maken. Die vraagt steeds het uiterste en meer. Maar, zelf geeft hij ook het uiterste en meer. Omdat u allen zo in het verborgen werkt, weten de imkers niet wat u allemaal doet. Daarom vond ik dat ik in dit nummer, naast een enkel waarderend telefoontje en een enkel waarderend briefje van een lezer, voor één keer wel mijn eigen bescheiden hulde mocht plaatsen.

„Dat had niet gehoeven”, zeggen ze straks. Ik weet het. Ik doe het toch. Ik kan het niet laten.

Evenmin als zij het kunnen laten om nu weer 15 jaar in stilte en ongehuldigd verder te werken aan ons blad!

G.

Rapport van de jury

Voor de tentoonstelling van onze jubilerende vereniging hebben de inzenders hun beste beentje voor gezet. De 60 jaren, waarop wij terug zien, hebben een zichtbare stempel gezet op de kwaliteit van de honing.

Vooral honing in bokalen was in zeer grote hoeveelheid aanwezig.

Vele inzendingen muntten uit in kwaliteit, terwijl ook enige zeldzame honingsoorten aanwezig waren.

Het is bijna traditie geworden om de verschillende klassen afzonderlijk de revue te laten passeren.

Honing in bokalen

Ook dit jaar was het produkt praktisch niet meer te verbeteren. Maar voor het eerst na enige jaren heeft de jury absoluut onrijpe honing aangetroffen. Daarnaast kwamen enige bokalen met honing voor, waarvan voor het suikergehalte maar juist het vereiste percentage gemeten kon worden.

Deze honing is uiteraard niet lang houdbaar en hij kan ons produkt in discrediet brengen bij het grote publiek. Het is dus zaak bij het slingeren er op te letten, dat er niet te veel onverzegelde honing in de raten zit.

Aan verschillende inzendingen hebben de bladluizen het hunne bijgedragen. De kleur en de smaak van deze honing laat veel te wensen over. In klasse 3 (heidehoning in bokalen) kwam dit jaar zeer veel gemengde honing voor. De inzenders hadden dit gemakkelijk zelf kunnen constateren, daar deze honing niet de bekende taai-vloeibaarheid van de echte heidehoning bezat.

De grens tussen de klassen 1, 2 en 3 is volkomen duidelijk afgebakend. Toch komt het nog herhaaldelijk voor dat men zijn honing in een verkeerde klasse inzendt.

Wanneer de vergissing evident was, heeft de jury de honing in de juiste klasse ondergebracht.

Behalve deze vergissingen trof de jury nog enige inzendingen aan waarvoor geen klasse bestaat. De honing in de klasse 1 moet geheel vloeibaar zijn en mag geen kristallen, ook niet een begin van kristallisatie, bevatten.

De honing voor klasse 2 moet geheel zijn gekristalliseerd, men moet hem op de kop kunnen houden zonder dat hij uit de bokaal loopt. Opgelet dus, inzenders!

Raathoning

Het aantal inzendingen was, als gewoonlijk, niet erg groot. Van de betrekkelijk weinige inzendingen waren er enige beneden peil. Er worden nog oude ramen en secties met oude raat gebruikt. Daarmee brengt men het nooit tot een ogelijk produkt.

Honinggebak

Evenals vorig jaar zijn er enige inzenders druk in de keuken bezig geweest. Een enkele keer kon de jury weer het predicaat „met lof” toekennen.

Het is ook voorgekomen dat weinig houdbare produkten van bakkunst

werden ingezonden. Terwille van de tentoonstelling zijn deze door de jury weer enigszins toonbaar gemaakt.

Opmaak

In tegenstelling tot wat we in ons rapport van 1956 schreven, hebben we met voldoening vastgesteld dat de opmaak beter is geworden. En wel in dubbele zin, n.l. wat de originaliteit en wat het praktische betreft.

Bij de opmaak waren in sommige gevallen strikken of bloemen op het cellofaanvenster van de verpakking aangebracht, waardoor de honing zelf onzichtbaar werd. Dat is niet het doel van dat venstertje in de verpakking!

Voor honing in bokalen is soms gekleurd cellofaan gebruikt. Dit beïnvloedt de kleur van de honing nadelig en geeft de gebruiker geen juiste kijk op de kwaliteit en eigenschappen van het produkt.

Plastic blijkt zich voor de verpakking van bokalen ook beter te lenen dan cellofaan.

Wasbodems

De inzendingen waren minder groot in aantal dan vorig jaar. In tegenstelling tot de inzending van onze Engelse vriend dr. Barnes waren de Nederlandse inzendingen wel erg zakelijk. Zouden we ook niet een klasse voor „wasfiguren” en „wasbeeldhouwwerk” kunnen inschakelen?

Een veel voorkomende fout is dat men de was te sterk en te langdurig verhit, waardoor verzeeping ontstaat.

Algemene opmerkingen

Voor een tentoonstelling moet men op kleinigheden letten.

Waarom ontbreekt b.v. op een partijtje van 10 bokalen in één bokaal de carton- of de perkamentinlage?

Waarom zit soms een etiket veel te laag?

Terwille van de tentoonstelling moet het ongeveer 3 cm van de onderkant van de bokaal verwijderd zijn.

Als men het tentoonstellingsetiket op een bokaal plakt, dient men geen plaksel op het glas achter te laten. Niet elk van deze kleinigheden wordt door de jury streng gestraft. Een enkele keer werkte ze zelfs met een natte doek de lijn weg om de inzender aftrek van punten te besparen. De verpakking, waarin de inzendingen naar Rotterdam werden gezonden, was ook niet in alle gevallen voldoende. Enige breuk is ook nu weer voorgekomen. Speciaal aan de

onderzijde van doos of kist was de beschermde laag vaak te dun.

De hoofdprijzen

Om de ridder van Rappard wisselprijs is weer heftig gestreden. De winnaar kwam n.l. maar net 2/10 punt hoger dan zijn ernstigste concurrent. De prijs werd toegekend aan **H. Pater te Bunnik**.

Voor de wisselprijs van het Ministerie van Landbouw waren er drie gegadigden met gemiddeld 100 punten! Bij loting werd deze wisselprijs toegekend aan **C. G. de Groot te Hazerswoude**.

Ook om de fraaie wisselprijs voor honinggebak is door de inzenders een hevige strijd gestreden. D. J. Jonkman te Wijhe, H. Pater te Bunnik, mevrouw M. Pepels te Geleen en de afdelingen Arnhem en Heerlen hebben elkaar deze prijs bestreden. Ten slotte is de prijs door de jury na langdurige overweging toegekend aan de afdeling Heerlen. Niet zozeer omdat haar produkten beter waren dan die van de anderen, want wat dat betreft was er maar heel weinig verschil. Maar wat de originaliteit van de inzendingen en wat de verzorging betrof won de afdeling Heerlen het toch.

De plaquette van de vereniging is gewonnen door **H. Pater te Bunnik**.

De medaille der vereniging werd toegekend aan **A. Keetlapper te Goutum**. De andere prijzen zijn elders in dit nummer vermeld.

Slotopmerking

In het begin van ons rapport spraken wij over traditie.

Het begint er op te lijken, dat de hoofdprijzen bij wijze van traditie steeds verleend moeten worden aan dezelfde personen of afdelingen.

Niet dat wij met minder genoegen deze ijverige leden en actieve afdelingen onzer vereniging die eer toekennen.

Maar het ware te wensen, dat vele afdelingen, waarvan wij op onze tentoonstelling nog nooit een inzending zagen, hierin aanleiding zagen om uit hun lethargie te ontwaken.

Wanneer er n.l. meer activiteit heerst in een afdeling zullen de klachten over slechte resultaten, dure suiker en wat dies meer zij, vanzelf verdwijnen.

Mogelijk zouden wij nog eens kunnen komen tot wat wij zo gaarne zouden zien, n.l. dat onze tentoonstelling een nationaal evenement voor het Nederlandse publiek werd.

Dankwoord aan afd. Rotterdam

Wij danken de afdeling Rotterdam, en in het bijzonder de familie van Mourik, de heer Klapwijk, de heer van Werkhoven en de andere medewerkers, die ons het verblijf in Rotterdam bijzonder aangenaam hebben gemaakt.

In dit dankwoord willen wij ook de heer C. B. Gronert betrekken, die de tentoonstelling zo doelmatig en overzichtelijk etaleerde.

De jury:

Mej. H. C. MANSVELD
J. VAN AARST
H. VAN GOOL

Nationale Honingtentoonstelling

De bekroonde inzendingen (achter elke naam het aantal behaalde punten).

Klasse 1, vloeibare honing in bokalen.

H. v. d. Meer, Enschede 99
Afdeling Heerlen 100
W. H. Martens, Schimmert 99
H. J. Baltus, Heer 99
J. Pesch, Geulle 99
G. Bonten, Heer 99
Mej. A. Schoenmaekers, Ambij 99
A. van Hoof, Heer 99
G. v. d. Leeden, Schiedam 99
K. Francke, Oostkapelle 100
H. Haitsma, Noordbergum 100
W. Janse, Oostkapelle 99
Gebrs. Wagter, Wollega 99
K. C. Rison, Oostkapelle 100
A. Keetlapper, Goutum 100
G. Hietkamp, Apeldoorn 99
C. G. de Groot, Hazerswoude 100
M. Pepels, Geleen 100
J. Willems, Obbicht 99
Afdeling Arnhem 100
G. Borreman, Apeldoorn 98
J. Witteveen, Ughelen 99
C. L. Noordermeer, Apeldoorn 99
A. J. Boom, Apeldoorn 100
L. Schouten, Texel 100
A. H. Oudenes, Lekkerkerk 100
G. J. Leerink, Apeldoorn 99
W. Hendriks, Apeldoorn 99
G. Kruizinga, Toornwerd 99
E. J. Frieling, Uithuizen 99
J. D. Bogema, Uithuizen 98
H. Bos, Zandweer 97
G. Luidens, Uithuizen 96
C. W. F. Jansonijs, Apeldoorn 100
G. Biesmans, Maastricht 100
A. Haufman, Eijdsen 100
J. Jenkens, Eijdsen 100
W. Nijman, Breukelen 99
W. Hoogstraten, Bunnik 99
Mevr. F. Pater-Oskam, Bunnik 99
H. Pater, Bunnik 100
C. Pater Jzn., Bunnik 100
Mevr. Tholen-Schmidt, Bunnik 99
J. Tholen, Bunnik 98
H. de Kruif, Houten 100
H. R. de Kruif, IJsselstein 100
Mevr. T. van Os-de Kruif, IJsselstein 100
H. Muskee, Utrecht 100
A. N. Witjes, Bunnik 97
J. Haalboom, Driebergen 98
Mej. H. F. C. Meems, Bunnik 99
Beginnerscursus Bunnik 99
Beginnerscursus Utrecht 100
H. Bolsenbroek, Apeldoorn 100
A. T. v. d. Brink, Renkum 100
J. J. Mulder, Appelscha 99
J. Th. Janssen, Nijmegen 100
D. J. Jonkman, Wijhe 99
Jacob Noordermeer, Apeldoorn 99

Klasse 2, gekristalliseerde honing in bokalen.

H. v. d. Meer, Enschede 97
Afdeling Heerlen 98

W. H. Martens, Schimmert 100
H. J. Baltus, Heer 99
J. Pesch, Geulle 99
G. Bonten, Heer 99
Mej. A. Schoenmaekers, Ambij 97
A. H. van Hoof, Heer 99
W. Janse, Oostkapelle 100
Gebrs. Wagter, Wollega 100
K. C. Rison, Oostkapelle 100
A. Keetlapper, Goutum 98
H. Hazelaar, Apeldoorn 99
G. Hietkamp, Apeldoorn 97
H. Reints, Hoogezand 100
C. G. de Groot, Hazerswoude 100
Afdeling Arnhem 99
G. Borreman, Apeldoorn 99
J. Witteveen, Ughelen 99
L. Schouten, Texel 100
G. Kruizinga, Toornwerd 99
E. J. Frieling, Uithuizen 99
H. Bos, Zandweer 99
N. Klein, Uithuizen 97
H. Paping, Uithuizen 97
W. Hoogstraten, Bunnik 99
Mevr. F. Pater-Oskam, Bunnik 99
H. Pater, Bunnik 99
C. Pater Jzn., Bunnik 98
Mej. H. F. C. Meems, Bunnik 99
J. J. Mulder, Appelscha 98
J. Th. Janssen, Nijmegen 98
W. van Werkhoven, Rotterdam 97

Klasse 3, heidehoning in bokalen.

Afdeling Heerlen 100
H. J. Baltus, Heer 99
G. Bonten, Heer 100
Mej. A. Schoenmaekers, Ambij 100
A. H. van Hoof, Heer 100
Gebrs. Wagter, Wollega 98
A. Keetlapper, Goutum 98
C. G. de Groot, Hazerswoude 98
Mevr. F. Pater-Oskam, Bunnik 97
H. Pater, Bunnik 100
C. Pater Jzn., Bunnik 97
Mej. H. F. C. Meems, Bunnik 97
J. J. Mulder, Appelscha 98
D. J. Jonkman, Wijhe 97

Klasse 4, secties zomerraathoning

A. H. van Hoof, Heer 100
J. Witteveen, Ughelen 99

Klasse 6, ramen zomerraathoning

G. Hietkamp, Apeldoorn 98
J. Witteveen, Ughelen 99

Klasse 8, waskoeken van ongeveer 1 kg.

Gebrs. Wagter, Wollega 99
E. J. Frieling, Uithuizen 97

Klasse 9, waskoeken van meer dan 5 kg.

Gebrs. Wagter, Wollega 100
A. Keetlapper, Goutum 100

Klasse 10, Honingkoek.

Afdeling Heerlen, 99 en 100
C. G. de Groot, Hazerswoude 100
H. Pater, Bunnik 100 en 100
C. Pater Jzn., Bunnik 100
Mevr. Tholen-Schmidt, Bunnik 99

ONZE VOORZITTER

25 JAAR BURGEMEESTER.

Twintig jaar lang is mr. L. R. J. ridder van Rappard onze voorzitter geweest en op de algemene vergadering vroeg de heer Vink terecht: waar zouden we iemand kunnen vinden, die beter kan spreken, die zoveel vuur en gloed en liefde in zijn woorden weet te leggen, die meer met hart en ziel het voorzitterschap bekleedt en de vereniging is toegedaan als onze voorzitter? Op 15 augustus 1932 aanvaardde ridder van Rappard het burgemeestersambt in de gemeente Zoelen. De herdenking van zijn zilveren jubileum als burgemeester vond plaats op 17 augustus j.l. Dat hoofdbestuur, afdelingen en leden hem op deze dag hebben doen blijken van hun waardering en toegenegenheid, spreekt wel vanzelf.

Wij wensen hem van deze plaats hartelijk geluk en we hopen dat het hem gegeven mag zijn nog vele jaren zijn ambt en het voorzitterschap van onze vereniging te bekleeden. Ook mevrouw van Rappard en haar gezin bieden wij gaarne onze beste wensen aan.

Mevr. T. van Os-de Kruif 97
D. J. Jonkman, Wijhe 99 en 100

Klasse 11, ander honinggebak.

Afd. Heerlen, 97, 99, 100, 100, 100
Mevr. Pepels, Geleen 98, 100, 100
en 100
Afdeling Arnhem 98, 100 en 100
H. Pater, Bunnik 98
Mej. H. F. C. Meems, Bunnik 97
D. J. Jonkman, Wijhe 99, 99, 100,
100 en 100

Klasse 12 opmaak van honing in bokalen

Afdeling Heerlen 100
C. G. de Groot, Hazerswoude 97
J. Willems, Obbicht 98
J. Witteveen, Ughelen 99
C. L. Noordermeer, Apeldoorn 99
A. H. Oudenes, Lekkerkerk 99
Mevr. F. Pater-Oskam, Bunnik 100
H. Pater, Bunnik 100
C. Pater Jzn., Bunnik 100
A. N. Witjes, Bunnik 100
Mej. H. F. C. Meems, Bunnik 100
D. J. Jonkman, Wijhe 96
Jacob Noordermeer, Apeldoorn 100

Klasse 13, opmaak van sectiehoning

J. Witteveen, Ughelen 100

Klasse 14, opmaak van brokken raathoning

J. Witteveen, Ughelen 99
Chr. Slijkhuis, Apeldoorn 99
C. Pater Jzn., Bunnik 100

uit de Jaagkiepers

Imkersdag 1957

STRALEND FEEST TE ROTTERDAM

OP DE 28e IMKERSDAG, gehouden op 7 september in de Rivierahal te Rotterdam, hebben ongeveer 1000 bijenhouders en hun familie het zestig jarig bestaan van onze Vereniging herdacht.

Reeds om 8.30 uur meldden zich de eerste bezoekers aan de feestzaal; oude bekenden begroetten elkander op soms luidruchtige wijze. Onder de eerst aankomenden waren de heer en mevrouw Joustra, oude bekenden welke we jaren op onze Imkersdag gemist hebben.

De eerste gang was in de regel naar de honingtentoonstelling, welke in een nevenzaal gehouden werd. De inzendingen waren doeltreffend en overzichtelijk uitgesteld, de honing, in de fraaie bokalen van onze Vereniging, vond veel bekijks. Honing in de raat en in secties was niet in grote hoeveelheid aanwezig. Dit is ook wel een moeilijk artikel.

Verder waren enige mooie waskoeken ingezonden, maar ook hier zouden meer inzendingen zeer gewenst zijn.

De dames hadden zich ook niet onbetuigd gelaten, fraaie en smakelijke werkstukken waren ingezonden.

Genoemd moet worden de collectieve inzending van de afdeling Heerlen, waarbij een originele bijenkorf van kruidkoeken.

Onze buitenlandse gast, Dr. Barnes, voorzitter van onze Britse Zusterorganisatie, had intussen zijn standje verzorgd. Tegen de achtergrond van een doorsnede van een bijenkast, waarbij de natuurlijke inhoud door fraaie, passende foto's was vervangen, had onze Engelsman zijn potten honing, secties en sierlijke waskoekjes van opmerkelijk lichte kleur uitgesteld. Een unieke inzending.

Zoals onze voorzitter later opmerkte, ligt er een groot verschil in de eisen van een Engelse en Neder-

De heer W. H. van Mourik opent de Imkersdag.

De directeur-generaal van de landbouw luistert glimlachend naar de rede van onze voorzitter.

De directeur van de tuinbouw en de voorzitter van de afdeling Rotterdam.

De Commissaris der Koningin na zijn sprankelende rede.

landse honingtentoonstelling. Wij missen in elk geval de mede en andere honingwijnen, welke op een Britse tentoonstelling een belangrijke plaats innemen. Toch lijkt het mij goed om, naast de waskoeken voor commercieel gebruik, een klasse voor fantasie-waskoeken (van minder gewicht) in te stellen. Ik geloof dat dit de animo voor inzenden zou vergroten.

Uit opmerkingen van het publiek bleek, dat men graag de soort honing op de bokaal zou zien aangeduid en, na de uitslag, de namen der inzenders. Hoe worden nu de inzendingen beoordeeld? Ik stelde deze vraag aan Mej. Mansveld, welke reeds jaren deel van de jury uitmaakt. Zij deelde mij mede, dat elke zending begint met 100 punten, hiervan worden strafpunten afgetrokken. Zijn er geen fouten, dan houdt men 100 punten en een eerste prijs.

De beoordeling begint met het uiterlijk van een pot honing, het etiketje moet op de juiste plaats zijn aangebracht, geen ongerechtigden aan de oppervlakte, geen luchtbelletjes, enz. Zo zag ik op de beoordelingsstaat van een zending gekristalliseerde honing, welke 99 punten kreeg, dat één strafpunt was te wijten aan „honing aan de rand”. Ik was nieuwsgierig naar de beoordeling van „smaak en geur”, want over smaak valt niet te twisten, niet waar. Uit elke pot wordt een kleine hoeveelheid geproefd op de zuiverheid. Op mijn vraag of de jury-leden geen last kregen van zoveel honing te proeven, was het antwoord ontkennend. Anders was dit met het keuren der bak-produkten. Uit elke inzending wordt een schijfje gesneden en geproefd. Ik vind dit een zeer moeilijke klasse, zowel voor de inzenders als de jury. Men moet vooral niet vergeten, dat de zendingen enige dagen onderweg zijn, het produkt moet daartegen bestand zijn. Nu was er een koek waaraan veel zorg was besteed, kansloos door opgetreden schimmel.

Winnaar van de grote wisselprijs (in de vorm van een bijenkast) was de jonge H. Pater uit Bunnik. Hij had in 6 klassen ingezonden en kreeg van de 600 te behalen punten er 597 toegewezen. Zeker een opmerkelijk resultaat. Hij kreeg bovendien de plaque van de Vereniging voor de grootste inzending n.l. 82 flacons.

De gelukkige winnaar, welke vanaf zijn 11e jaar imkert, heeft thans 30 volken, hij is lid van de afdeling Bunnik, een afdeling welke veel voor honingreclame doet; op tentoonstellingen en dergelijke in Utrecht en omgeving komt men de naam van deze afdeling regelmatig tegen.

De Imkersdag zelf werd gehouden in de grote zaal van de diergaarde Blijdorp; vanuit de met bloemen versierde zaal kon men de prachtige arenden in hun kooi zien vliegen; brutale mussen vlogen door de zaal en stoorden zich niet aan de redevoeringen der sprekers.

De bijeenkomst werd ten 10.40 uur door de voorzitter van de afdeling Rotterdam, de heer W. van Mourik,

De heer H. Pater met de zojuist ontvangen ridder-van Rappard-prijs.

Een deel van de 1000 bezoekers in de Riviera-hal.

Mevrouw Klaasesz krijgt bloemen.

De afdeling Heerlen won de wisselprijs voor honinggebak.

In de burgerzaal van het stadhuis.

geopend, hij heette de aanwezigen en in het bijzonder de autoriteiten w. o. de Commissaris der Koningin in Zuidholland met echtgenote; de Directeur Generaal van de Landbouw, Ir. v. d. Plassche; de Directeur van de Tuinbouw, Ir. Honig; de beide bijenteelt-consulenten en een vertegenwoordiger van de zuidelijke bonden hartelijk welkom en gaf vervolgens de leiding over aan onze Algemene Voorzitter, ridder van Rappard. Deze hield, zoals wij dat van hem gewoon zijn, een vlotte en boeiende rede, waarin hij de genoemde gasten toesprak en ons nieuwsgierig maakte naar hetgeen de Commissaris ons te vertellen zou hebben. Hij kondigde deze aan als een oud studiemakker en een geestig en handig spreker. Hij heette vervolgens onze ereleden, welke alle vier tegenwoordig waren, van harte welkom.

Het Gemeentebestuur van Rotterdam was niet aanwezig, daar de Burgemeester ons des middags officieel zou ontvangen.

Een telegram werd aan onze Koningin verzonden, terwijl tevens een keuze uit de met prijzen bekroonde inzendingen naar de Koninklijke Familie zou worden verzonden.

Dr. Barnes werd welkom geheten en een telegram van Mr. Hambleton, de wetenschappelijke leider der bijenteelt in de V. S., voorgelezen.

Ten slotte verzocht de voorzitter de heer Harms uit Zuidlaren naar voren te komen, deze krasse 80-jarige is reeds vanaf de oprichting lid van onze Vereniging. Hij kreeg een flink applaus.

Hierna kreeg de Commissaris der Koningin het woord en een vlotte en geestige redevoering volgde. Onze voorzitter had niet te veel gezegd, alle aanwezigen en niet in het minst onze voorzitter hebben er van genoten.

Spreker begon met zijn teleurstelling uit te spreken, dat hij niet, zoals dat op landbouwtentoonstellingen gebruikelijk was, bij het bezichtigen hiervan, van het tentoongestelde had kunnen proeven, dat speet hem zeer, vooral de koeken hadden er zo verleidelijk uitgezien. Onze voorzitter kreeg ook een beurt. De aanhaling van de spreuk in ons jubileum-nummer: Spreken is zilver, zwijgen is goud, deed een daverend gelach opgaan.

Van bijensteken had spreker niet terug. Onze voorzitter had volgens hem veel vrienden, maar ook wel vijanden. Hij was er zeker van, dat deze het betreurden dat ridder van Rappard niet, gelijk een honingbij, maar één keer kan steken.

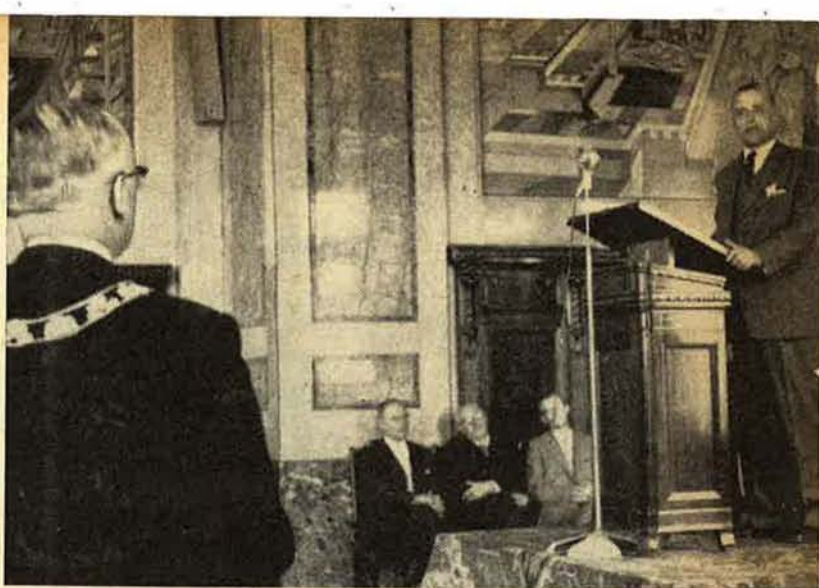
Spreker beëindigde zijn rede met onze jubilerende vereniging nog veel goeds toe te wensen.

Een krachtig applaus was het antwoord der aanwezigen.

Ir. van de Plassche, eens zelf bijenhouder en secretaris van een afdeling van onze Vereniging, bracht nog eens het grote nut van de bijen voor land- en tuinbouw naar voren.

Dr. Barnes bracht de gelukwensen van onze Engelse collega's over.

Onze voorzitter dankte de sprekers en bood hun een

Onze voorzitter spreekt de burgemeester van Rotterdam toe.

Zonnig weer begunstigde de tocht door de havens.

Schepen van alle landen ter wereld in de havens.

Nu ziet u aan stuurboord een schip....

De laatste boot meert naast de Erasmus.

Prachtig panorama van Rotterdam.

Mej. Mansveld bespreekt met dr. Barnes de mogelijkheid dat onze jury de keuring van de Engelse honingtentoonstelling kan bijwonen.

De stemming was goed!

geschenk in honing aan en de plaquette der Vereniging.

Wegens tijdgebrek kon spreker niet de volledige lijst der prijswinnaars van de Honingtentoonstelling oplezen; hij moest zich beperken tot de hoofdprijzen.

Hierna sloot hij het eerste deel van onze Imkersdag, waarna de lunchpakketten werden uitgedeeld, de inhoud hiervan vond een gunstig onthaal.

Vermeld moet nog worden dat aan Mevrouw Klaas-ses en Mevrouw van Rappard een fraai boeket bloemen werd aangeboden.

Na de maaltijd begaven de aanwezigen zich per autobus naar het fraaie Stadhuis, waar in de statige Burgerzaal de ontvangst door de Burgemeester plaatsvond. Deze deelde mede, dat, niettegenstaande de bestedingsbeperking, het Gemeentebestuur van oordeel was geweest, dat voor deze belangrijke bijeenkomst een officiële ontvangst verantwoord was. Hij deelde mee dat Rotterdam thans de grootste haven van Europa heeft, Londen is voorbijgestreefd en na New York heeft zijn stad de grootste haven ter wereld.

Ondanks dit had Rotterdam oog voor de bijenteelt, het gemeentebestuur was van plan in Noord en Zuid een bijenreservaat te stichten.

Dit ook met het oog op de bezwaren der komkommertelers.

Ofschoon de zaterdagmiddag niet de meest geschikte tijd was om een denkbeeld van de Rotterdamse havens te krijgen, hoopte de Burgemeester dat de bezoekers een aangename middag zouden hebben.

Zijn rede werd met een krachtig applaus beantwoord, waarna ridder van Rappard de dank der aanwezigen vertolkte en de Burgemeester het bekende doosje met honing, versierd met de drickleur, aanbood. Hij vroeg de aanwezigen een driewerf hoera op de stad Rotterdam uit te brengen.

Nadat de aanwezigen van het gemeentelijk kopje thee genoten hadden, werden de bussen weer opgezocht, welke ons naar de Maas brachten, waar overgestapt werd op drie boten. Hiermede werden de

verschillende havens van deze machtige havenstad bezocht, een haven, welke niet alleen door de schepen van alle nationaliteiten wordt bezocht om goederen aan- en af te voeren, maar ook talrijke schepen waren aanwezig welke op onze werven de nodige reparaties moesten ondergaan.

De kapitein zorgde voor de nodige inlichtingen.

Na terugkeer aan de wal, besloot de voorzitter onze Jubileum-Imkersdag met woorden van hartelijke dank aan de afdeling Rotterdam, welke deze dag tot in de puntjes verzorgd had.

Hierna werd weer afscheid genomen door en van oude en nieuwe bekenden met een tot weerzien op de volgende Imkersdag.

(Lezer en lezeres, als u nog nooit een imkersdag heb medegemaakt, neem u dan eens voor dat in 1958 te doen, bespreek dit in uw afdeling, het zal de deelnemers zeker niet berouwen).

Jékavé.

Onze voorzitter: tot ziens op de volgende Imkersdag!

Nationale Honingtentoonstelling

WAAR KWAMEN DE INZENDINGEN VANDAAN?

Friesland		Utrecht	
Appelscha	1	Breukelen	1
Goutum	1	Bunnik	9
Noordbergum	1	Houten	1
Wolvega	1	Driebergen	1
	4	Utrecht	2
		Vleuten	1
		IJsselstein	2
			17
Groningen		Noordholland	
Hoogezand	1	Texel	1
Toornwerd	1		
Uithuizen	6	Zuidholland	
Uithuizermeeden	1	Hazerswoude	1
Zandweer	1	Lekkerkerk	1
	10	Rotterdam	1
	0	Schiedam	1
			4
Drente		Zeeland	
Enschede	1	Oostkapelle	3
Wijhe	1		
	2	Noordbrabant	0
Gelderland		Limburg	
Apeldoorn	12	Ambij	1
Arnhem	1	Eijsden	2
Heerde	1	Geleen	2
Nijmegen	1	Geulle	1
Renkum	1	Heer	3
Ugchelen	1	Heerlen	1
	17	Maastricht	1
		Obbicht	2
		Schimmert	1
			14

Wat moeten we denken van de provincies **Drente** en **Noordbrabant**? We hopen dat ze in 1958 beter voor de dag komen!

Uithuizen roepen we uit tot hoofdstad van de provincie **Groningen** als we volgend jaar geen ander beeld van deze provincie kunnen ophangen!

Van de **Gelderse** afdelingen verwachten we dat ze in 1958 het glorieuze voorbeeld van Apeldoorn zullen volgen.

Bunnik wordt volgend jaar hoofdstad van **Utrecht**.

Van **Noordholland** wisten we niet dat het alleen maar bestond uit het eiland Texel. Maar op dat eiland kunnen we de plaatsjes Amsterdam, Den Helder, Hoorn, Alkmaar, Haarlem, Zaandam en het fraaie Gooi niet vinden.

Is er in **Zeeland** alleen honing gewonnen in Oostkapelle?

Op onze honingtentoonstellingen slaan onze **Limburgse** vrienden elk jaar weer alle records. Verhoudingsgewijs laten zij heel de rest van ons land ver achter zich. Zou dat bronsgroen eikenhout zoveel honing geven?

We weten nog niet of we Eijsden, Geleen, Heer of Obbicht tot hoofdstad van Nederland moeten uitroepen. En Heer tot residentie van de honingkoning?

ARTIKEL Ir. MOMMERS

De redactrice van „Bee World” verzocht ons mede te delen, dat het artikel van Ir. J. Mommers „Proeven met Nosemack en Fumidil-B, ter bestrijding van Nosema Apris (Zander),” in het septembernummer van ons blad, tevoren gepubliceerd is in het Engels in „Bee World” van maart 1957.

Naklank van de Imkersdag

Pers en radio hebben meer of minder uitvoerige beschouwingen aan onze Imkersdag gewijd. In het Nieuwe Dagblad troffen wij onder „Rond Maas en Rotte” onderstaande geestige ontboezeming aan. Bovendien gaf dit blad een vrij uitvoerig verslag.

In dit weekend hebben wij temidden van de bijenhouders gezeten. Een gelukkig en genoeglijk stel mensen, meestal wat bejaard en beschikkend over veel vrije tijd. Het buitenleven straalde van hun gezichten en zij namen er echt hun gemak van in de Riviera-hal.

Zij zijn de enige Nederlanders, die als groot-werkgevers geen cent loon aan hun arbeidskrachten hoeven te betalen en bovendien drukken hun geen sociale lasten. De grondstoffen van hun bedrijf komen steelsgewijze uit andermans bloemen. Wat wil men meer van het leven?

En hun bedrijfskosten? De inkomsten per volk zijn berekend op f 49,— en de uitgaven op f 21,40 per jaar. Onder die onkosten bevondt zich ook de post tabak, want de imker moet nu en dan een pijp roken om zich ontevreden werknemers van het lijf te houden. Welke werkgever doet hem dat na?

Het imkerleven is dan ook een blij leven.

Het jubileumgeschenk van de imkers

De heer A. Becker te Arnhem kon op de Imkersdag de volgende verheugende mededeling doen:

Op de algemene vergadering hadden wij, dat zijn de leden van de Commissie Jubileumfonds, niet durven dromen, dat een idee van een lid van de afdeling Arnhem een zo grote weerklank onder alle leden zou vinden.

Spontaan opgekomen, voorgesteld, overgenomen en uitgevoerd, blijkt echter de tijd te kort om nu reeds ons doel — het bijeenbrengen van gelden benodigd voor de aanschaffing van een nieuwe film als jubileumgeschenk — geheel bereikt te hebben.

Nog dagelijks ontvangen wij bijdragen.

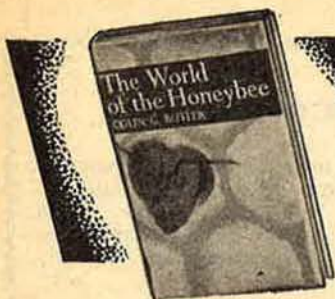
Thans is in totaal van ongeveer 70 afdelingen de afdracht binnen, waarvoor wij hun hartelijk dank zeggen.

Wij zijn er dan ook van overtuigd, dat dit nog enige tijd zal blijven doorgaan, temeer daar dit jubileumgeschenk aan de vereniging uiteindelijk alle afdelingen en daarmee de leden ten goede zal komen, doordat in het winterprogramma — bij de meeste afdelingen immers het zorgenkind — hopelijk reeds in 1958 onze nieuwe film zal kunnen worden opgenomen. Wij weten ook dat er afdelingen zijn, welke zich over de bijdrage nog niet hebben beraden. Vandaag, nu toch alle besturen en leden bijeen zijn om van deze Imkersdag (en wat voor een!) te genieten, is hiertoe mooi gelegenheid. De resultaten hopen wij in de komende weken op de girorekening 232018 van de penningmeester van ons Comité te zien.

Het is altijd prettig gelukwensen te mogen overbrengen, en dat te meer als men niet met lege handen komt.

Ik kan u dan ook mededelen, dat de helft van het benodigde bedrag, dus f 1250,—, intussen bijeen is gebracht en op de girorekening van de Vereniging overgeschreven, terwijl wij hopen het restant, met hopelijk een overschot voor de Commissie voor de Koninginneteelt, spoedig te kunnen doen volgen.

(Het gironummer van het Comité is 23 20 18 ten name van de heer H. G. Maagendans te Arnhem. Red.)

De Wereld van de Honingbij

(Vervolg)

Tenslotte moeten we ons herinneren, dat zelfs al mag een plant rijkelijk nectar afscheiden, honingbijen soms niet in staat kunnen zijn er bij te komen door de constructie van haar bloemen. Een goed voorbeeld van een plant, waarvan de bloemconstructie dikwijls de bepalende factor is, die voorkomt, dat honingbijen een nectarroogst halen, is de rode klaver. Er is aangetoond, dat in de bloemhoofdjes van rode klaver, waarvan de lengte van de bloembuisjes een gemiddelde heeft van 9.6 mm, de nectar in zo'n bloembuisje moet stijgen tot een hoogte van 1.7 mm of meer, voor de honingbijen met hun tamelijk korte tong hem kunnen verzamelen.

Stuifmeel.

Nectar is de bron van het koolhydratengedeelte van het dieet van zowel de larve als van de volwassen bij en hij voorziet hen ook van het grootste gedeelte van het benodigde water. Zowel volwassen bijen als larven kunnen een tijdlang in leven blijven op een uitsluitend koolhydratendieet, maar, ze kunnen niet groeien en zich normaal ontwikkelen zonder proteïnen (eiwitten), welke allemaal worden verkregen uit het stuifmeel, behalve misschien op enkele sporen na, aanwezig in sommige nectarsoorten.

Hoewel men reeds een lange tijd geleden heeft beseft, dat stuifmeel nodig is voor de ontwikkeling van honingbij-larven en dat een volk, dat belet wordt stuifmeel te halen, niet erg lang kan doorgaan met broed te verzorgen, is het slechts tamelijk kort geleden, dat ontdekt werd, dat stuifmeel ook nodig is voor de volledige ontwikkeling van de jonge, volwassen bij. In 1934 toonde Haydak aan, dat pas uitgelopen bijen, die de voorraden stuifmeel in de woning niet konden bereiken, niet alleen niet in staat waren voldoende voedersap, dat een essentieel deel van het dieet van werkster- en andere larven vormt, voort te brengen, maar, ook lijden aan een hoog sterftecijfer. Hoewel volwassen werkbij bij gebrek aan stuifmeel een korte tijd kunnen doorgaan, toch een voedersap te produceren, doen ze dit ten koste van hun eigen lichamen; en er is aangetoond, dat gebrek aan stuifmeel op deze wijze aansprakelijk is voor een vorm van bijenverlamming. Haydak vond, dat de gemiddelde toeneming van het nitrogeengehalte (stikstof) van 5 dagen oude werkbij boven dat van pas uitgelopen bijen 64 procent bedraagt en dit is geheel tot stand gekomen door het eten van grote hoeveelheden stuifmeel.

Slechts een paar jaar geleden werd er algemeen aangenomen, dat gedurende de wintermaanden, wanneer er weinig of geen broed te verzorgen was, voorraden stuifmeel nutteloos waren en inderdaad ongewenst, hoewel er verondersteld werd, dat een bepaalde kleine reserve stuifmeel, dicht bij het broed in de kast opgeslagen, nodig was gedurende de lente en zomer, om aan de behoefte van de bijen tijdens ongunstig haalweer te voldoen.

Nu is bekend, dat voldoende reserves stuifmeel in de kast net zo nodig zijn in die tijden van het jaar, wanneer de bijen geen verse voorraden kunnen halen, als ze in de zomermaanden zijn. Inderdaad is er aangetoond, dat broedverzorging in februari, dikwijls voorkomt, maar waarschijnlijk beperkt wordt door de hoeveelheid stuifmeel, dat op dat moment voor de bijen te bereiken is. Tegenwoordig probeert elke wijze imker te zorgen, dat elk van zijn volken een goede stuifmeelvoorraad (tenminste 4 simplex-broedramen) zowel als een goede voorraad honing in het laatst van de herfst bezit, zodat het een uitstekende kans maakt, om sterk door de winter heen te komen.

Verschillende schattingen zijn gedaan over de hoeveelheid stuifmeel, dat een volk van gemiddelde sterkte jaarlijks nodig heeft en men is het er in het algemeen over eens, dat er tussen 50 en 100 lbs (22.75 en 45.5 kg) nodig is. Dit staat gelijk met zo tussen de 2 en 4 miljoen bijenvruchten stuifmeel en is voldoende om in de behoeften van ongeveer 200.000 werkbij te voorzien.

De chemische samenstelling van stuifmeel, verkregen van verschillende soorten bloemen, varieert enorm. De totale hoeveelheid van deze verschillende soorten stuifmeel, verzameld door een bijenvolk in een bepaald district, zal slechts een zeer povere maatstaf zijn voor de voedingswaarde voor het levensonderhoud van het betreffende volk. Zelfs als we slechts de verschillen in het proteïnegehalte van het gehaalde stuifmeel van bloemen van verschillende planten beschouwen, vinden we (zoals twee Amerikaanse onderzoekers, Todd en Betherick hebben aangetoond), dat de hoeveelheid van ongeveer 7 tot bijna 30 procent varieert. Deze onderzoekers, die chemische analyses maakten van 34 verschillende soorten stuifmeel, vonden ook, dat van het gewicht van vers stuifmeel ongeveer 5 procent bestaat uit vetten, oliën en wassen en ongeveer 20 procent uit water. Zouten en potas, fosfor calcium, magnesium en ijzer komen ook in kleine hoeveelheden in stuifmeel voor.

'n Aantal vitaminen komt ook in verschillende hoeveelheden in de diverse soorten stuifmeel voor, maar er is zeer weinig bekend over de rol die elke vitamine in de voeding van de honingbij speelt. Gegevens zijn echter zowel in Engeland als in Amerika verkregen, die aantonen, dat een eiwitrijke massa als meel van sojabonen, dat soms aan volken in de lente voor aanvulling van 't in de natuur verkrijgbare stuifmeel wordt gevoerd, voor de bijen veel waardevoller wordt gemaakt door toevoeging van een klein beetje gist (dat voor sommige andere dieren essentiële vitaminen bevat), daar het aanzetten van broed daardoor wordt aangemoedigd. Duidelijke bewijzen zijn verkregen, dat mengsels van sojameel en gist waardevoller voor bijen zijn dan de algemeen gebruikte mengsels van sojameel en gedroogde stuifmeelkorrels. Maar het voeren van alleen gist schijnt geen enkele waarde te hebben. Het toevoegen van een spoor-tje gist bij sojameel, moet in iets voorzien, waarschijnlijk in een vitamine, wat de bijen in staat stelt beter gebruik te maken van het sojameel dan ze anders konden doen. Proeven zijn ook gedaan, waarbij zuivere vitaminen, in plaats van gist, toegevoegd worden aan sojameel en er is gevonden, dat riboflavine (een bestanddeel van het vitamine B-complex, vert.) een nicotinezuur (bereid uit een oxidatie van nicotine, Vert.) een goede invloed hadden op de mate van broedaanzet. Van deze beide vitaminen was riboflavine alleen niet werkzaam, maar de toevoeging van een mengsel van beide aan sojameel had een sterker toeneming van broed tot resultaat, dan de toevoeging van elk van deze stoffen apart tot stand bracht.

Proeven om de soorten stuifmeel te ontdekken, die het veelvuldigst door werkbijen werden verzameld, werden gedaan met stuifmeelvallers, bedoeld om een bepaald aantal van de thuishkomende, met stuifmeel beladen bijen te beroven van hun klompjes, wanneer ze hun kast probeerden binnen te komen. Geen enkele methode voor het mechanisch ontnemen van stuifmeel, die tot nu toe verzonnen is, kan geacht worden werkelijk nauwkeurige resultaten te geven, aangezien de verhouding van de stuifmeelklompjes, die van de bijen, door welke val ook, in een bepaalde tijdsduur worden afgenomen, in aanzienlijke mate afhangt van de grootte van de klompjes zelf, die belangrijk varieert. Van sommige bloemsor-ten verzamelen stuifmeelhaalsters gewoonlijk grote stuifmeelklompjes (b. v. van mosterd), terwijl veel kleinere klompjes, die de val niet afstrikt, dikwijls op andere soorten bloemen,

zoals de klaversoorten, worden verzameld. De weergesteldheid kan ook invloed hebben op de grootte van de verzamelde klompjes, want zij kan het op het veld verkrijgbare stuifmeel zowel als de tijd, die een haalbij nodig heeft voor elke tocht, beïnvloeden.

Synge heeft aangetoond, dat bijenvolken op Rothamsted hun stuifmeel verzamelen op ongeveer 100 verschillende plantensoorten, maar dat het meeste stuifmeel wordt verkregen van een tamelijk klein aantal planten. Zij vond in 1946, dat 54 procent van het totale aantal stuifmeelklompjes, verzameld door de bijen van de volken, waar ze mee werkte, afkomstig was van vlinderbloemige planten, hoofdzakelijk van rode en witte klaver, 15 procent van roosachtige bomen en struiken en 11 procent van bomen als berk, iep, beuk en elk, waarvan werd aangenomen, dat ze meer wind- dan insectenbestuivers waren. In dat jaar verzamelden deze proefvolken ongeveer 80 pct. van hun stuifmeel van deze paar bronnen.

De speciale manier, waarop werkbijen stuifmeel verzamelen van de verschillende soorten bloemen, hangt af van de constructie van de betreffende bloem. Wanneer gehaald wordt op bloemen als rozen en paardebloemen, beweegt de stuifmeelhaalster zich snel in het rond tussen de meeldraden, deze dikwijls met haar pootjes naar zich toehalende en er met haar kaken in bijtende om de stuifmeelkorrels los te krijgen. Van sommige planten, zoals de zoete lupine, verzamelen de bijen in het voorbijgaan stuifmeel, terwijl ze naar honing zoeken; maar daarna strijken ze het stuifmeel van alle delen van hun lichamen waar het terecht is gekomen, stoppen het in de stuifmeelkorfjes op hun achterpoten en brengen het naar huis. Terwijl ze op verschillende soorten planten halen, reinigen vele bijen, dikwijls een groot aantal, zich van al het stuifmeel, dat aan hun lichamen is blijven hangen en laten het opzettelijk vallen. Dat kan men soms zien als bijen op zonnebloemen halen; sommige bijen verwerpen het stuifmeel, terwijl andere dit juist zorgvuldig verzamelen. Honderden bijen kan men dikwijls in juli nectar zien zoeken op de bloesems van de gewone lindeboom (*Tilia vulgaris*), maar heel weinig bijen brengen wat stuifmeel thuis, terwijl vele opzettelijk alles laten vallen, wat aan hun lichamen blijft hangen.

Wanneer hun volken een groot tekort hebben aan stuifmeel, zullen de bijen soms bijna elk droog, fijn poeder — volkomen zonder rekening te houden met zijn voedingswaarde — verzamelen. Het is bekend, dat ze o.a. meel, cement en steenkoolstof vergaderen. Werkbijen verzamelen tegelijk alle stuifmeelkorrels, die in de vele gevede haren, waarmee hun lichamen zijn overdekt, blijven hangen en nadat ze de korrels met nectar of teruggegeven honing hebben vermengd tot een dikke pasta, stoppen ze dit in hun stuifmeelkorfjes, om

het naar de kast te transporteren. Dit is onafhankelijk van elkaar en bijna tegelijkertijd beschreven door de Engelse onderzoeker Sladen en door de Amerikaanse waarnemer Cas-teel. In 1952 werd het hele proces nog eens beschreven en schitterend geïllustreerd door Mrs. Dorothy Hodges in een verrukkelijk boekje: *The Pollen Loads of the Honeybee*. (De stuifmeelklompjes van de honingbij), waarin ze ook tekeningen maakte, zowel in kleur als in wit-zwart, van de stuifmeelkorrels van de meeste bloemen, die de bijen bezoeken. Zeer in het kort heeft het proces als volgt plaats. Wanneer een bijenlichaam stoffig geworden is door stuifmeelkorrels, verlaat ze gewoonlijk de bloem en gaat in de buurt zweven, terwijl ze een regelmatige reeks bewegingen maakt, waardoor de stuifmeelkorrels bij elkaar wor-

den geveegd en in de korfjes gestopt. Soms hangt ze aan een of beide voorpootjes aan de rand van een bloem of ander geschikt steunpunt, terwijl ze deze operatie voltooit. Alle stuifmeelkorrels op het voorste deel van de kop en zijn aanhangsels zowel als op het eerste segment (ring) van de thorax (borststuk) worden bij elkaar geveegd door borstels van stijve haren op haar voorpootjes en ze worden tegelijkertijd bevochtigd door een beetje teruggegeven nectar of honing, zodat ze aan elkaar plakken. De achterkant van de kop en de beide andere ringen van de thorax worden schoongemaakt door stuifmeelborstels op het middelste paar poten, die ook de stuifmeelkorrels opnemen, verzameld op de borstels van de voorpootjes.

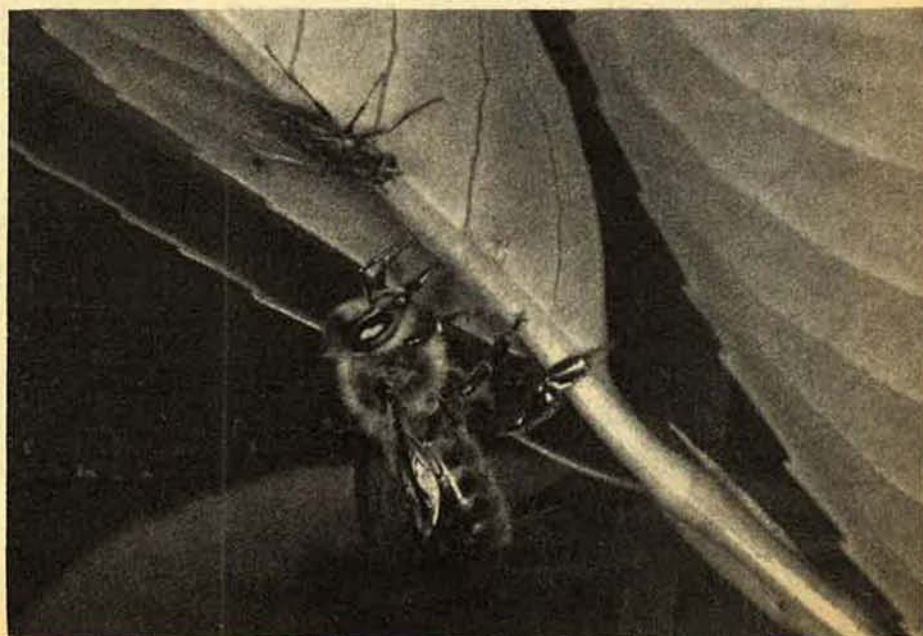
(Wordt vervolgd)

EXTRA-FLORALE NECTARIËN

Boven: de bij verzamelt nectar, die wordt afgescheiden door de knopschubben van een korenbloem.

Beneden: Deze bij verzamelt nectar, die wordt afgescheiden aan de onderzijde van het blad van de laurierkers.

Vergroting beide ongeveer 3,3 maal.

(Vervolg)

Volgens art. 7, sub. 5 van het Honigbesluit mag het saccharose-gehalte (suiker-gehalte) van honig niet hoger zijn dan 5%.

Voordat we nagaan, of dit een billijke, niet te hoge, noch te lage eis geacht mag worden te zijn, moeten we even een zijweg inslaan. Art. 10 van het Honigbesluit luidt als volgt: „Voor de beoordeling of de waren in dit Besluit genoemd, voldoen aan de daarin gestelde eisen, moet gebruik worden gemaakt van de onderzoekingsmethoden, aangegeven in de bij dit Besluit gevoegde Bijlage, voor zover daarvoor toereikend”

Inderdaad is bij het Honigbesluit een „Bijlage” gevoegd, waarin een aantal onderzoekingsmethoden uitvoerig zijn opgenomen; bij het onderzoek van honig moeten en kunnen deze methoden woordelijk worden nagevolgd. Toen aan het Nederlands Honigcontrolestation een groot aantal zogenaamde „bladhonig”-monsters werd onderzocht en daarvan ook, volgens de methode, vermeld in de „Bijlage”, behorende bij het Honigbesluit, het saccharose-gehalte werd onderzocht, bleek alras, dat de in deze „Bijlage” vermelde onderzoekingsmethode veel te hoge uitkomsten opleverde. Het spreekt vanzelf, dat een onderzoek werd ingesteld naar de oorzaken daarvan. Deze bleek te liggen in het feit, dat bladhonig dextrine-achtige stoffen en melcitose bevat; zoals 1 molecule saccharose is opgebouwd uit 1 molecule glucose en 1 molecule fructose, onder afsplitsing van 1 molecule water, zo is de in bladhonig voorkomende melcitose opgebouwd uit 2 moleculen glucose en 1 molecule fructose, onder afsplitsing van 2 moleculen water. (Volgens recente onderzoekingen komen in bladhonig nog enkele andere, op ongeveer analoge wijze samengestelde, suikersoorten voor). Nu bleek ons, wanneer een bladhonig wordt onderzocht op zijn saccharose-gehalte volgens de in de „Bijlage” vermelde, desbetreffende onderzoekingsmethode, dat elk procent honigdextrine 1.1 à 1.2% saccharose voorspiegelt, terwijl elk procent melcitose het saccharose-gehalte 1.33% hoger doet lijken, dan dat gehalte in werkelijkheid is.

Aangezien volgens literatuur-opgaven het dextrine-gehalte van honig 0.9—9.7% bedraagt, terwijl het melcitose-gehalte volgens von Fellenberg in gewone bloemenhonig (waarschijnlijk gemengd met kleine hoeveelheden bladhonig) 0.27—4.55%, in „coniferenhonig” 5—28% bedraagt en in een „lindenhonigtau” door dezelfde onderzoeker zelfs 44.2% melcitose werd gevonden, moge het duidelijk zijn, dat:

de methode van onderzoek voor de bepaling van het saccharose-gehalte, vermeld in de „Bijlage”, behorende bij het Honigbesluit, ten eenenmale onbruikbaar is.

Bladhonigen, welke in werkelijkheid minder dan 5% saccharose bevatten, gaven, door ons onderzocht volgens bedoelde onderzoekingsmethode, schijnbare saccharosegehalten van 12—16%, in een enkel geval zelfs van 50%! Gelukkig luidt art. 10 van het Honigbesluit, dat bij het onderzoek gebruik moet worden gemaakt van de in de „Bijlage” aangegeven onderzoekingsmethoden, voor zover daarvoor toereikend. En nu is meervermelde onderzoekingsmethode voor de bepaling van het saccharose-gehalte niet toereikend voor het onderzoek van bladhonig, welke dextrinen en melcitose en voor de meeste gewone honigsoorten, welke (0.27 tot 4.50%) dextrinen bevatten.

Bij het onderzoek van honig moet hierop terdege worden gelet en de scheikundige, die het saccharose-gehalte zou bepalen volgens de methode van onderzoek, aangegeven in de bij het Honigbesluit behorende „Bijlage” zou grove vergissingen kunnen begaan; slecht bij enkele, zeer weinig dextrine-achtige stoffen en geen melcitose bevattende honigsoorten geeft bedoelde methode behoorlijk juiste resultaten.

We moeten nu de vraag beantwoorden of, indien het onderzoek geschiedt volgens een andere methode, welke betere resultaten oplevert, de in het Honigbesluit gestelde eis, dat in honig niet meer dan 5% saccharose mag voorkomen, een billijke eis is.

Van 268 in 1932 onderzochte monsters hadden 12, d.i. 4.5% van het totale aantal een saccharose-gehalte, dat hoger was dan 5%; het hoogst gevonden gehalte bedroeg 7.6%. Het gemiddelde saccharose-gehalte was bij de monsters heidehonig het laagst, nl. 0.76%; daarna volgde koolzaadhonig met een gemiddelde van 1.6%, vervolgens klaverhonig met 2.1% en tenslotte vrucht-boombloesemhonig met een gemiddelde van 2.7%. Reeds in 1932 zagen wij dus, dat van sommige monsters onvervalste, in Nederland gewonnen, honig het saccharose-gehalte hoger kan zijn dan 5%! Dit bleek nog eens, toen wij na de opheffing van het Nederlands Honigcontrolestation de balans opmaakten. Van de 3142 monsters, waarvan het saccharose-gehalte werd bepaald volgens een methode, welke vrij juiste resultaten oplevert, hadden 67, d.i. 2.1% van het totale aantal onderzochte monsters een hoger saccharose-gehalte dan 5%; het hoogst gevonden gehalte bedroeg 10.7%!

Nu was het eigenaardig, dat de hoogste saccharosegehalten werden gevonden bij klaverhonig en wij konden hiervan ook wel de vermoedelijke oorzaak opsporen.

Wanneer in ons land gedurende een hittegolf in juli de witte klaver door bijen wordt bevolgen, dan kan de dracht soms zeer overvloedig zijn. Door mij werden een enkele keer bij door mij zelf geteelde bijenvolken onder die omstandigheden gewichtsverhogingen per bijenvolk en per dag van 5 en 6 kg genoteerd. Honig, gewonnen door bijenvolken in de Wieringermeerpolder en in Friesland bleek bij onderzoek aan het Nederlands Honigcontrolestation uit witte klaverhonig te bestaan en hogere saccharosegehalten dan 5% te bezitten en wel, dit bleek bij herhaling zeer duidelijk, was het saccharose-gehalte des te hoger, naarmate het bijenvolk, dat de betrokken honig had verzameld, een hogere opbrengst aan klaverhonig had opgeleverd.

Het hoge saccharose-gehalte van klaverhonig moet waarschijnlijk als volgt worden verklaard:

De door de bijen verzamelde nectar bevat o.m. saccharose; deze saccharose wordt door de bijen met behulp van een ferment (dat invertase wordt genoemd) grotendeels omgezet in een mengsel van glucose en fructose; door de herhaalde bewerking, welke de honig in de bijenwoning door de bijen ondergaat, is deze omzetting bijna volledig en bevat de geogste honig meestal nog slechts enkele procenten saccharose.

Wanneer echter de bijen met een suiker (= saccharose-)oplossing kunstmatig worden gevoederd en wel zodanig, dat het voedertoestel op de broedkamer in de bijenkast is geplaatst, dan is de afstand van het voedertoestel tot de plaats, waar de „suikervoederings-honig” (als ik dat woord hier mag gebruiken) door de bijen in de raten wordt opgeslagen, zo kort en is de voeding met een saccharose-oplossing zo overvloedig, dat de bijen in de korte tijd, waarin deze saccharose-oplossing in de raten wordt opgeslagen, niet voldoende „invertase” kunnen produceren, om alle saccharose in invertsuiker om te zetten; de „suikervoederings-honig” bevat dan ook volgens literatuur-opgaven een vrij hoog saccharose-gehalte. Wanneer echter gedurende een hittegolf de bijen, die op de klavervelden staan, per dag 5 à 6 kg nectar, afkomstig van de witte klaver, kunnen verzamelen, geschiedt in zekere zin hetzelfde. De bijen produceren te weinig „invertase” om dag in dag uit de grote hoeveelheid saccharose,

welke zich in de verzamelde nectar bevindt, tot op enkele procenten na in invertsuiker (= glucose + fructose) te kunnen omzetten en de opslag van de verzamelde honig geschiedt zo vlug, dat deze niet door de bijen bij herhaling aan eenzelfde bewerking kan worden onderworpen; het gevolg is, dat de honig, welke in ons land onder enkele omstandigheden bij grote hoeveelheden door de bijen wordt verzameld (en dit is feitelijk alleen het geval bij de vlucht op de witte klaver gedurende droog, zeer warm, windstil weer, een zogen. hittegolf) een hoger saccharosegehalte dan 5% bezit.

Bij het Nederlands Honigcontrolestation aangesloten bijenhouders oogstten een enkele keer op de witte klaver tot 75 pond honig per bijenvolk; een in mijn bezit zijnd bijenvolk leverde onder de bedoelde omstandigheden in de tijd van 3 weken 50 pond klaverhonig.

Recapitulerende kan worden gezegd, dat mits het onderzoek niet geschiedt volgens de in de „Bijlage” van het Honigbesluit aangegeven, doch volgens een andere methode, welke vrij goede resultaten oplevert, de eis, vermeld in het Honigbesluit, dat het gehalte aan saccharose van honig niet hoger mag zijn dan 5%, juist kan worden geacht, behalve wat betreft in Nederland gewonnen klaverhonig, welke onder bepaalde omstandigheden meer dan 5% saccharose, (nl. tot 10.7%) kan bevatten.

Als bijzonderheid kan hier nog worden gememoreerd, dat in een geval van het verzamelen door de bijen van een zeer donkere, bijna zwarte honig, welke meer dan 5% saccharose bevatte, deze bij nader onderzoek door de bijen bleek te zijn geroofd uit de bouwvallen van een uitgebrande suikerfabriek.

De volgende, in art. 7 van het Honigbesluit gestelde eis, welke hier zal worden besproken, luidt als volgt: **Oxymethylfurfurol moet afwezig zijn**, m.a.w. honig mag geen positieve reactie van Fiehe vertonen.

Aangezien in kunsthonig o.m.f. aanwezig is (deze ontstaat door de inwerking van het zuur op de fructose, een der twee bestanddelen, waarin de suiker zich splitst) kunnen we deze eis, wat dit betreft, begrijpen, immers de aanwezigheid van o.m.f. kan wijzen op vervalsing met kunsthonig.

In een der vorige artikelen hebben we echter gezien, dat o.m.f. ook kan ontstaan bij verhitting van honig, wanneer drie factoren, nl. de PH van de honig, de temperatuur en de duur der verhitting daarvoor gunstig zijn. De verkoop van verhitte honig is niet verboden,

zij het dan, dat wanneer de honig zodanig is verhit, dat geen diastatische fermenten meer aanwezig zijn, hij moet worden aangeduid als „verhitte honig”. Deze verhitting mag echter niet zodanig zijn geschied, dat tijdens die bewerking o.m.f. is ontstaan. O.m.f. is, in de hoeveelheden waarin deze stof in kunsthonig voorkomt en bij verhitting van honig in deze laatste waar kan ontstaan, geheel onschadelijk voor de gezondheid. De Wetgever heeft dus met het desbetreffende voorschrift bedoeld, de verhitting aan bepaalde maximum grenzen van tijd en temperatuur te binden.

Wanneer ik echter een heidehonig met een PH van 5.0 en een klaverhonig met een PH van 3.6 beide gedurende 12 uur bij een temperatuur van 65° C. verhit, dan zal in de heidehonig geen, doch in de klaverhonig wel o.m.f. zijn ontstaan (zie de desbetreffende curven). De heidehonig mag zonder enig bezwaar worden verkocht; ook behoeft deze niet als „verhitte honig” te zijn aangeduid, aangezien het (in heidehonig meestal hoge) diastase-gehalte niet zodanig is verminderd, dat dit ferment niet meer kan worden aangetoond. Hetzelfde is trouwens het geval met de klaverhonig, welke gedurende 12 uur bij 65° C. is verhit; ook daarin (zie de curven, welke op het gedrag der diastatische fermenten bij verhitting betrekking hebben) zullen nog voldoende diastatische fermenten aanwezig zijn, zodat deze, aldus behandelde, honig, niet als „verhitte honig” behoeft te zijn aangeduid. Bij verhitting gedurende 12 uur bij 65° C. ontstaat echter in honig met een PH van 3.6 o.m.f. en deze stof mag in honig niet aanwezig zijn!

De gedurende 12 uur bij 65° C. verhitte klaverhonig mag, in tegenstelling met de op dezelfde wijze behandelde heidehonig, niet worden verkocht!

En als men bij toeval een aantal flacons met volkomen deugdelijke, onverhitte honig een aantal jaren heeft laten staan en deze dan aan een liefhebber van goed hard gekristalliseerde honig verkoopt, heeft men ook kans in overtreding te komen; immers in deze honig zal na 9 jarige bewaring o.m.f. zijn ontstaan. De PH van de honig zal hierbij ook wel een rol spelen, zodat in klaverhonig met een PH van 3.6 door langdurige bewaring wel eerder o.m.f. zal ontstaan dan in honig met een hogere PH.

De lezer ziet, dat betreffende de billijkheid van de eis, dat o.m.f. afwezig moet zijn, wel het een en ander is te zeggen en de handhaving van deze bepaling zal wel met de nodige kennis van zaken en de nodige voorzichtigheid moeten geschieden.

GOUDEN AREN te Markelo van 26 tot 31 augustus 1957

Onze Vorstin kreeg honing

Ter ere van het 50-jarig bestaan der drie plaatselijke coöperaties, de Boerenleenbank, de Landbouwvereniging en de Zuivelfabriek, werd in deze week een groots opgezette tentoonstelling gehouden. Op deze tentoonstelling was voor elk wat wils. Zo was er ook een keurig verzorgde stand van onze afdeling Markelo. In de bijenafdeling kon door elke imker, mits lid van onze vereniging, worden ingezonden. De raathoning, slingerhonig, was, kasten en korven moesten eigen fabrikaat zijn en/of door eigen bijen gewonnen. Behalve de inzendingen van de leden van de afdeling Markelo waren er inzendingen van leden der afdelingen Holten, Laren Geld. en „Reggedal” te Diepenheim.

Op de eerste dag had de keuring plaats van het ingezonden materiaal, honing enz. De jury, bestaande uit de heren van Aarst en Seuninger uit Wageningen en Meijer uit Babberich, had geen gemakkelijke taak. De uitslag was als volgt:

Klasse slingerhonig. Eerste prijs **G. W. Daalwijk** te Diepenheim. Tweede prijs **Jan Wibbelink** afd. Markelo. Derde prijs **H. Hendriksen** te Markelo, lid van de afd. „Reggedal”. Vierde prijs **H. J. Berendsen**, afd. Markelo.

Klasse raathoning. Eerste prijs **H. Wilgenhof** afd. Laren. Tweede prijs **Jan Wibbelink**, afd. Markelo met een zeer eervolle vermelding. Derde prijs **J. W. Assink** afd. Markelo met eervolle vermelding.

Klasse was. Eerste prijs **M. G. de Groote** afd. Markelo. Tweede prijs **J. W. Assink** afd. Markelo.

Klasse eigengebouwde kast. Eerste prijs **J. W. Assink** afd. Markelo. Deze inzender had tevens nog een compleet miniatuur model-bijenstand met kasten buiten mededinging ingezonden, waarvoor alle lof was.

De jury heeft zich tot ieders tevredenheid van haar taak gekwet, waarvoor haar nogmaals dank wordt gebracht. Ook dank aan het Bijenhuis te Wageningen, zowel de directeur van de afdeling Handel als de alge-

meen secretaris, waarvan we alle mogelijke medewerking hebben ontvangen. Jammer genoeg was de algemeen voorzitter verhinderd om deze tentoonstelling met een bezoek te vereren.

Elke dag mocht onze stand zich in een behoorlijke belangstelling van het publiek verheugen. Hieruit blijkt dat er wel degelijk belangstelling voor de bijenhouderij bestaat. Zelfs mochten wij ons verheugen in het bezoek van H. M. de Koningin vergezeld van H. K. H. Prinses Beatrix, alsmede enige andere regeringspersonen, o.a. de ministers Mansholt en Cals, de Commissaris der Koningin in Overijssel, de burgemeester van Markelo en andere officiële personen.

Bij dit vererend bezoek aan onze stand werd H. M. de Koningin bij monde van onze voorzitter een kistje met gevulde honingpotjes aangeboden, hetgeen door Haar met blijdschap en in dankbaarheid werd aanvaard.

Wij mogen op een geslaagde tentoonstelling terug zien.

Namens de afdeling Markelo
H. J. BERENDSEN, secr.

VRAGENRUBRIEK

Vragen voor deze rubriek zenden
aan het Bijenhuis te Wageningen

Vraag 21.

Kunt u mij een goed middel aangeven om ramen stuifmeel te bewaren tot het volgend voorjaar? Ze zullen dan op de een of andere manier versuikerd dienen te worden. Met kokende suiker zal dit m.i. niet gaan, daar dan de was bij het overgieten zal smelten.

J. L. H. te Z.

Stuifmeelraten bewaren.

Alléén die stuifmeelraten kunnen met kans op succes bewaard worden, welke door de bijen reeds zijn verduurzaamd, d.w.z. dat de bijen het stuifmeel in de cellen met wat honing en misschien ook nog met andere stoffen hebben vermengd en (of) bedekt. Het stuifmeel ziet er dan glimmend uit en lijkt zo op het oog wat op propolis. Dikwijls worden de cellen dan bovendien nog verzegeld. Indien deze raten mot- en mijtvrij, goed droog en koel worden bewaard, kunnen zij een volgend voorjaar worden gebruikt. Als het stuifmeel in de cellen er nog dof en vers uitziet kan het niet in de raten worden bewaard; het zal dan uitdrogen en hard worden of verschimmelen of op andere wijze bederven, waardoor niet alleen het stuifmeel onbruikbaar wordt maar meestal ook de raat ten gronde gaat. Men tracht dit euvel wel eens te ontgaan door de stuifmeelcellen met rijpe honing te bestrijken, doch meestal helpt dit middel niet; de honing trekt vocht uit de lucht aan, wordt dun en het geheel gaat gisten. Bij behandeling met suikerstroop moet het zelfde worden gevreesd. Gemakkelijker is het stuifmeel te

bewaren, als men de raten opoffert. Men stampet dan de stuifmeelraten met flink wat honing tot een dikke brij en bewaart dit mengsel in een luchtdicht afgesloten stopfles of iets dergelijks. Dit mengsel kan in het voorjaar uitmuntend als drijfvoer worden aangewend.

S.

Uit de

Afdelingen

IN MEMORIAM AREND BLOMBERG

Op vrijdag, 16 augustus, bereikte ons het bericht van het overlijden in de ouderdom van 77 jaar, van ons lid de heer A. Blomberg. Met zijn heengaan hebben wij een toegewijd imker uit ons midden verloren. Blomberg, die al jaren bijen hield, was lid van onze afdeling vanaf de oprichting.

Op de vergaderingen, die voor hem een hoogtepunt waren, ontbrak hij nooit en raakte dan over zijn bijen niet uitgepraat. Ook tijdens zijn langdurige ziekte die nog onverwacht het einde bracht, had hij nog alle belangstelling voor zijn bijen.

Dat hij ruste in vrede en dat zijn vrouw de kracht moge vinden om dit zware verlies te boven te komen.

Afd. Veendam en Omstreken

AFD. BUNNIK-HOUTEN e.o.

Met ruim 70 volken is de afd. Bunnik naar de heide gereisd. De goede volken kwamen met honing terug. Op 31 augustus werd een heide-excursie gehouden, waaraan tevens de cursisten der beginnerscursussen deelnamen. De Imkersdag werd bezocht door 14 leden, terwijl 15 leden der afd. Bunnik-Houten deelnamen aan de Nat. Honingtentoonstelling. Er werden 2 nieuwe leden ingeschreven. Komende winter zal een beginnerscursus gegeven worden, een cursus voor gevorderden, een cursus bijenweide en drachtplanten, een snoeicursus vruchtbomen en een cursus over de teelt van frambozen, aardbeien, bessen en bramen. Voor al deze cursussen kan men zich opgeven bij de secretaris E. C. v. Rijn, Achterdijk 32, Bunnik, tel. 201.

C. F.

Redacteur: R. P. Groenveld. Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen, Tel. 2863. Postrekening 846801.

Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de Rijksbijenteeltconsulenten.

SPEURBIJTJES

GEVRAAGD: „Sier” bijenkast, Simplexmaat, huisje of derg. F. BLANKEVOORT, Schelsberg 306, Heerlerheide (L.).
TE KOOP GEVRAAGD: 500 kg heidehoning (Ned.) à f 2,— per kg franco Breda; emballage franco retour aan adres. C. DONKERS, Boschstraat 21, Breda.
TE KOOP: 2 bijenkasten met bijen en een partijtje honing. Te bevragen: W. v. DRONGELEN, Heistraat 48, 's Capelle (N.-br.).
TE KOOP: 3 stuks in goede staat verkerende bijenkasten (maat Simplex) met broed- en honingramen compleet à f 10,— per stuk. Te bevragen J. FALKERS, Strafgest. NORG, Veenhuizen 2, no. 41 b.
HENNIP PERSDOEKEN, 130 cm bij 100 cm f 20,— franco p.

AFD. ZUTPHEN

Zeldzaam jubileum

Het hoofdbestuur heeft aan ons trouwe lid, de heer A. A. de Groot, de eremedaille van onze vereniging toegekend en deze is door het bestuur ten huize van de jubilaris uitgereikt. Het verdient wel bijzondere vermelding dat de heer De Groot al 63 jaar lang bijen heeft gehouden en dat hij bij de oprichting der vereniging tegenwoordig was. Hoewel hij zich niet meer zo goed kan bewegen houdt hij toch nog twee bijenvolken, eenvoudig omdat hij er niet mee kan ophouden. Een imker van het goede soort!

H. VERSTEEG

Oogst en Dracht

DEN HAAG, Duinrand ten Zuiden van de Scheveningse Haven, 19 september 1957 — Ondanks het zeer onbestendige weer in de 2e helft van augustus en de eerste week van september hebben de bijen hier op de duinflora (vooral op de sneeuwbes) vrij goed gewonnen. Toen het echter ging stormen en dit gepaard ging met een sterke daling van de temperatuur, was de dien en ook thans nog somtijds een drukke vlucht (de sneeuwbes bloeit nog) maar dracht vrijwel afgelopen. Wel was er na de perioden werden steeds korter, zodat van eigenlijke dracht niet meer kan worden gesproken. In de honingkamers is ongeveer 10 à 12 pond honing geborgen en ongeveer eenzelfde hoeveelheid bevindt zich in de broedkamers. Het broednest is nog zeer uitgebreid; de meeste volken hebben nog 7 à 8 ramen, waarin vrij grote vlakken broed worden aangetroffen.

SOEST, 20 september 1957 — In Soest zijn de heidevolken weer thuis. De oogst is matig en ik mag wel zeggen, het weer in augustus—september in ogenschouw genomen dat de oogst is meegevallen. Ongeveer 10 à 15 pond heideslingerhoning is hier gewonnen. Hoe is het mogelijk; het water stond voor de kasten. Als het droog was en de temp. 18° dan werd er gehaald. Toen 5 - 6 en 7 sept. de temp. 21 à 23° werd en de wind zuid was, is de dracht zeer goed geweest. Nadien is er dacht ik geen overschot geweest. De heide heeft er prachtig bijgestaan en was de temp. hoger geweest dus normaal august. sept. weer, dan was er een geweldige heideoogst geweest. Het seizoen der oogsten is voorbij en onze bijen krijgen hun 10 kg suiker. Ik mag zeggen dat 1957 voor Soest een uitstekend bijen- en honingjaar is geweest.

Dit is mijn laatste oogst- en drachtrapport in 1957 en hoop het volgend jaar u wederom op de hoogte te houden met de drachten in Soest en omgeving.

G. H. GRIJZE

GELDROP, 19 september 1957 — De laatste troef is dan weer uitgespeeld. Daar we de hele maand augustus slecht weer met veel water en veel te lage temperaturen hebben gehad, meen ik toch dat ze het op de heide bij ons goed hebben gedaan. Ik zou zo zeggen voor zulk een weer wel zeer goed. De eerste dagen van augustus had ik nogal wat oude moers opgeruimd, maar met de bevruchting van de jonge is het maar zo geweest. Daar zal het slechte weer wel niet vreemd aan zijn. Maar enfin, we hopen maar weer op een volgend jaar, en dat doet een imker toch?

R. v. d. HURK

post. Fa. O. J. v. d. Baan, Touwfabriek, tel. 2004, Drachten.
TE KOOP: 30 simplexkasten met zinken dak in prima staat, geveerd f 12,—, ongeveerd f 10,— per stuk; nieuwe broeden honingkamers f 1,—, gebruikte f 0,75 per stuk; moer-roosters z.g.a.n. f 1,—; reisramen f 0,75; simplexraampjes, nieuw b.k. 12 ct., h.k. 10 ct., gebruikte 6 ct. per stuk; afstandsblakkjes gebruikt 1 ct. per stuk; nog enkele 10-raams enkelwandige kasten f 3,— per stuk. P. J. BEENS, Vollehovepark 21, Driebergen.

AANGEBODEN: witte klaverhoning. Gevraagd: heide-, raat- en slingerhoning, zuivere en ruwe was. Bijenstand „De Bijenkorf” te Baarn, Faas Eliaslaan 10.

TE KOOP: plm. 50 ronde bijenkorven, gebruikte. Gevraagd 3 complete simplexkasten, zonder bijen. H. HAMMINGA, Hoofdkade 65, Ter Apel.

RUILEN: 40 bokalen prima klaverhoning tegen heidehoning. Brieven met vermelding hoeveelheid aan T. BIJLENGA, Fonteinstraat 7, Leeuwarden.